

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 43/2025
06.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Светланае Томић Јокић, председника већа, Бојане Пауновић, Дијане Јанковић, Александра Степановића и Слободана Велисављевића, чланова већа, са саветником Врховног суда Немањом Симићевићем, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела пореска утаја из члана 225. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Милана Делића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Нишу К.бр. 348/23 од 06.11.2023.године и Вишег суда у Нишу Кж1 6/24 од 03.09.2024.године, у седници већа одржаној дана 06.02.2025.године, једногласно је донео:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Милана Делића, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Нишу К.бр.348/23 од 06.11.2023.године и Вишег суда у Нишу Кж1 6/24 од 03.09.2024.године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу К.бр. 348/23 од 06.11.2023.године остављена је на снази у целини пресуда Основног суда у Нишу К.бр. 856/20 од 28.06.2021. године, која је постала правноснажна дана 27.12.2021. године и извршна дана 11.01.2022. године, а којом је окривљени АА оглашен кривим за кривично дело пореска утаја из члана 225 став 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од једне године и два месеца, коју ће издржати по правноснажности пресуде и на новчану казну у одређеном износу од 100.000,00 динара, коју је окривљени дужан да плати у року од три месеца по правноснажности пресуде, што уколико не учини у остављеном року, иста ће се заменити казном затвора, рачунајући сваких започетих 1.000,00 динара у један дан затвора и којом пресудом је одлучено да трошкови кривичног поступка падају на терет окривљеног АА, а о чијој ће врсти и висини суд одлучити посебним решењем.

Пресудом Вишег суда у Нишу Кж1 6/24 од 03.09.2024.године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног АА и потврђена пресуда Основног суда у Нишу К.бр. 348/23 од 06.11.2023.године.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости је поднео бранилац окривљеног АА, адвокат Милан Делић, због повреде закона из члана 438. став 1. тачка 7), 8), 9), члана 439. тачка 1) и 2) и члана 486. став 2. ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји поднети захтев, преиначи побијане пресуде и окривљеног ослободи од оптужбе или да укине наведене пресуде и списе предмета врати на поновно одлучивање.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости јавном тужиоцу Врховног јавног тужилаштва, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП и, у седници већа коју је одржао без обавештења јавног тужиоца Врховног јавног тужилаштва и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са правноснажним пресудама против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцене навода у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Указујући на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП бранилац окривљеног наводи да је суд у погледу дела које је предмет оптужбе применио закон који се не може применити када је окривљеног огласио кривим за кривично дело пореска утаја из члана 225. став 1. КЗ (Сл. Гласник 35/19 који важи од 01.12.2019.године), те да је требало да примени закон који је важио у време извршења дела и окривљеног огласи кривим за извршење кривичног дела из члана 229. став 1. КЗ (Сл. Гласник 72/09). Свој став бранилац образлаже тиме да је закон који је важио у време извршења дела предвиђао да порез може да се утаји само на законито стечене приходе, а да важећи закон предвиђа да се порез може утајити и на незаконите приходе, што значи да је проширен појам који се тиче саме радње извршења, као и да је важећим законом предвиђен виши законски минимум, односно казна у трајању једне године, док је ранијим законом била предвиђена као минимална казна затвор у трајању од шест месеци, па је неоснован закључак суда да је важећи закон блажи са образложењем да је прописани објективни услов инкриминације износ од 1.000.000,00 динара, док је у закону који је важио у време извршења дела био прописан износ од 150.000,00 динара.

По оцени Врховног суда, изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Милана Делића се не могу прихватити као основани из следећих разлога:

Одредбом члана 5. КЗ регулисано је временско важење кривичног законодавства тако што је у ставу 1. овог члана прописано да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, док је у ставу 2. прописано да ће се, ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, применити закон који је најблажи за учиниоца.

Из списка предмета произилази да је окривљени АА правноснажно осуђен за радње које је извршио у периоду од краја пословне 2011. године до 15.03.2012. године, када је на снази био Кривични законик („Службени гласник РС“, број 72/09 који се примењивао од 11.09.2009. до 28.02.2018. године).

Кривично дело пореска утаја из члана 229. став 1. Кривичног законика („Службени гласник број 72/09) који се примењивао од 11.09.2009. године до 28.02.2018. године чини онај ко у намери да потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о законито стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави законито стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази 150.000,00 динара, за које дело је била прописана казна затвора од шест месеци до пет година и новчана казна.

Кривично дело пореска утаја из члана 225. став 1. Кривичног законика („Службени гласник РС“ број 35/19) који се примењује од 01.12.2019. године, чини онај ко у намери да он или друго лице потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или у истој намери или на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавеза чије се плаћање избегава прелази 1.000.000,00 динара, за које дело је била прописана казна затвора од једне године до пет година и новчана казна.

Према налажењу овог суда, каснија измена закона је повољнија по окривљеног, односно одредба члана 225. став 1. КЗ („Службени гласник РС“ број 35/19) који се примењује од 01.12.2019. године је блажа за учиниоца.

Заузимајући овакав став, Врховни суд је пошао од критеријума за примену члана 5. КЗ односно висине обавезе чије се плаћање избегава, као битног обележја кривичног дела пореска утаја, а све имајући у виду да је за кривично дело из члана 225. став 1. КЗ („Службени гласник РС“ број 35/19), прописано да износ обавезе чије се плаћање избегава прелази 1.000.000,00 динара, који износ је већи од износа прописаног законом који је важио у време извршења дела, из чега произилази да су важећим законом прописани знатно тежи услови да би били остварени елементи кривичног дела пореска утаја, док је прописани максимум казне затвора остао исти.

Бранилац још наводи да имајући у виду прописану одредбу закона у време извршења дела, неопходан услов да би постојало кривично дело је да се ради о законито стеченим приходима а они то нису јер је окривљени износ на име купопродајне цене станова примио „на руке“, а не преко текућег рачуна. Како у изреци пресуде изостаје реч „законито“ стечени приход, значи да није описан битан елемент кривичног дела из члана из члана 229. став 1. КЗ. Оглашавајући окривљеног кривим за кривично дело пореска утаја из члана 225. став 1. КЗ, суд је према наводима захтева, учинио повреду члана 5. КЗ обзиром да је радње окривљеног правно требало квалификовати према Кривичном законiku („Службени гласник РС“ број 72/09) који је

важио у време извршења кривичног дела - пореска утаја из члана 229. став 1. КЗ, а за које дело је суд морао да га ослободи од оптужбе јер не садржи наведено битно законско обележје тог кривичног дела, чиме бранилац указује на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

Правноснажном пресудом Основног суда у Нишу К.бр. 856/20 од 28.06.2021. године окривљени је оглашен кривим што је у периоду од краја пословне 2011. године па до 15.03.2012 године, у својству власника радње за пословне активности „Комфор АА“ АА предузетник Ниш, чија је делатност изградња стамбених и нестамбених зграда, способан да схвати значај својих радњи и да управља својим поступцима, у намери да у потпуности избегне плаћање пореза на приходе од обављања самосталне делатности, који се плаћа према стварно оствареном приходу и доприноса за обавезно социјално осигурање, није пријавио стечени приход за пословну 2011. годину (01.01.2011-31.12.2011), у износу од 3.861.680,00 динара, иако је био у обавези да исти пријави, тако што супротно члану 93 став 1. и 2. у вези са члана 31,32,33 и 38 Закона о порезу на доходак грађана, није поднео порески биланс ПБ 2, као и пореску пријаву за коначно утврђивање пореза на приход од самосталне делатности на обрасцу ППДГ-1, које је био дужан да поднесе најкасније до 15.03.2012 године, те је избегао плаћање пореза на приходе од обављања самосталне делатности по стопи од 10% за 2011. годину у износу од 386.168,00 динара, а истовремено није обрачунао и уплатио доприносе за социјално осигурање, која се обрачунава на највишу основицу доприноса за обавезно социјално осигурање у 2011. години, у укупном износу од 1.132.704,84 динара и то на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање у износу од 696.075,60 динара, доприноса за здравствено осигурање у износу од 389.169,54 динара и доприноса за осигурање за случај незапослености у износу од 47.459,70 динара, те је на овакав начин избегао да обрачуна и уплати на прописане рачуне јавних прихода износ обавеза у укупном износу од 1.518.872,84 динара, при чему је био свестан противправности и забрањености свог дела и хтео његово извршење, чиме је извршио кривично дело пореска утаја из члана 225. став 1.КЗ, а у образложењу првостепене пресуде је наведено да је суд применио закон који се примењује од 01.12.2019. године („Службени гласник РС“ број 35/19).

У претходно описаним радњама окривљеног АА, по налажењу Врховног суда, стичу се сва субјективна и објективна обележја кривичног дела пореска утаја, а како износ обавезе чије плаћање је окривљени избегао прелази износ од 1.000.000,00 динара, то су радње окривљеног нижестепени судови правилно квалификовали као кривично дело пореска утаја из члана 225. став 1. КЗ.

Врховни суд је имао у виду да из списка предмета произилази да је власничка радња за пословне активности „Комфор АА, АА предузетник Ниш“ била регистрована у Агенцији за привредне регистре до 25.04.2013.године, када је престало обављање делатности, да је окривљени био физичко лице у систему ПДВ-а и да је закључио уговор о купопродаји стана у изградњи дана 03.02.2011.године са ББ и уговор о купопродаји стана дана 05.04.2011.године са ВВ, који уговори су били правни основ за исплату новца, те да постоје признанице да је окривљени од наведених лица примио новац, из чега произилази да се у конкретном случају радило о законитим приходима, а да се незаконитост поступања окривљеног састоји у чињеници да је прикрио податке од утицаја за утврђивање пореских обавеза на основу стечених прихода и то продаје

станова. Имајући наведено у виду, неоснован је навод из захтева за заштиту законитости да се у конкретном случају радило о незаконитим приходима, са образложењем да исти није исплаћен преко текућег рачуна, већ „на руке“. Сходно томе, овај суд налази да је окривљени извршилац кривичног дела као обвезник плаћања пореза у својству власника радње за пословне активности „АА, АА предузетник Ниш“, које је у инкриминисаном периоду уредно регистровано и пословало и самим тим остваривало законите приходе, из ког разлога Врховни суд супротне наводе захтева у погледу законитости стечених прихода као обележја кривичног дела из члана 225. став 1. КЗ, оцењује као неосноване.

Бранилац у свом захтеву још истиче да у радњама окривљеног нису остварени елементи кривичног дела из члана 225. став 1. КЗ и из разлога што доприноси за ПИО, здравствено осигурање и за случај незапослености представљају порезе по одбитку који не могу да се сабирају у фискалној-календарској години, већ морају да се посматрају на месечном нивоу, а не годишње, а оно што остане „по одбитку“, је основица за порез, па је по оцени браниоца, погрешно примењен члан 101. Закона о порезу на доходак грађана који је важио 2011.године.

Исти наводи захтева били су истакнути у жалби браниоца окривљеног АА–адвоката Милана Делића те су били предмет разматрања Вишег суда у Нишу, који је у овом кривичном поступку поступао у другом степену по жалбама изјављеним против првостепене пресуде Основног суда у Нишу К.бр. 348/23 од 06.11.2023.године. Виши суд у Нишу, као другостепени, је ове наводе оценио неоснованим и о томе на страни пет, став три и страни шест, став један своје одлуке Кж1 6/24 од 03.09.2024.године изнео јасне и довољне разлоге, а које Врховни суд у свему прихвата као правилне, те у смислу одредбе члана 491. став 2. ЗКП на те разлоге и упућује.

Сходно свему изнетом, Врховни суд налази да су у изреци побијане првостепене пресуде садржана сва битна обележја кривичног дела из члана 225. став 1. КЗ и да је примењен блажи закон, па су супротни наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног којима се указује на повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП оцењени као неосновани.

У осталом делу свог захтева бранилац окривљеног суштински оспорава оцену изведених доказа и чињенично стање утврђено побијаним пресудама, на који начин указује на повреду закона из члана 440. ЗКП.

Врховни суд се није упуштао у разматрање изнетих навода захтева, с обзиром да повреда закона из члана 440. ЗКП не представља законом дозвољени разлог за подношење захтева за заштиту законитости, у смислу члана 485. став 4. ЗКП, због кога окривљени преко браниоца може поднети захтев за заштиту законитости.

Иако је бранилац у захтеву за заштиту законитости формално означио повреде закона из члана 438. став 1. тачка 7), 8) и 9) ЗКП, које представљају законом дозвољене разлоге за подношење захтева за заштиту законитости, у образложењу захтева бранилац не конкретизује у чему се наведене повреде закона састоје, односно не наводи како су повређене одредбе кривичног поступка у погледу постојања оптужбе овлашћеног тужиоца, односно надлежног органа, у ком делу није решен предмет оптужбе и како је прекорачена оптужба.

Одредба члана 484. ЗКП налаже обавезу навођења у захтеву за заштиту законитости разлога за његово подношење, а што у случају истицања повреде закона (члан 485. став 1. тачка 1) ЗКП), по налажењу овог суда, подразумева не само формално опредељење о којој повреди закона је реч већ и образложење у чему се та повреда конкретно састоји. С тога је Врховни суд нашао да захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Милана Делића у овом делу нема законом прописан садржај, у смислу одредбе члана 484. ЗКП, па се у разматрање и оцену ових повреда није упуштао.

Са свега изложеног, а на основу одредаба члана 491. став 1. и 2. ЗКП донета је одлука као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Немања Симићевић, с.р.

Председник већа-судија
Светлана Томић Јокић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић